

بهورز کیست؟/تاریخچه بهورزی؟/آشنایی با وظایف بهورزان

تأمین و ارتقاء سلامت فرد فرد جامعه

هدفی است که از سالها پیش از سوی مدیران ارشد نظام سلامت در جهت نیل به اهداف که همانا ارائه خدمات

**در دورترین نقاط کشور می باشد طراحی شده است.
این برنامه با بکارگیری افرادی به نام بهورز که منادیان
بهرت زیستن در روستاها می باشند موجب افزایش
امید به زندگی اقشار جامعه روستایی گردید .**

**از سال ۱۳۱۹ تا سال ۱۳۵۱ هجری شمسی چندین تجربه
با عناوین طرح تربیت بهدار، طرح سپاه بهداشت ، طرح
تربیت بهدار روستا ، طرح سلسه و طرح رضایه به اجرا
گذاشته شد از میان این طرح ها ، طرح تحقیقاتی :**

**((نحوه توسعه خدمات پزشکی و بهداشتی در ایران
معروف به طرح رضائیه که بطور مشترک توسط سازمان
جهانی بهداشت و دانشکده بهداشت و وزارت بهداری در
روستایی چنقرالوی پل در رضائیه ارومیه فعلی استان
آذربایجان غربی در سال ۱۳۵۱ به اجرا درآمد که**

بطور رسمی به عنوان شیوه اصلی گسترش

خدمات بهداشتی درمانی پذیرفته شد.))

راهبرد اصلی این طرح، تربیت و بکارگیری عوامل

غیرپزشک برای ارائه مراقبت های اولیه بهداشتی

واحدهای ارایه کننده این خدمات را خانه بهداشت

کارکنان زن را بهورز و کارکنان مرد را بهداشت یار

می نامیدند.

اعتقاد بیشتر منتقدان و دست اندرکاران حوزه سلامت

کشور، حضور بهورز به عنوان خط مقدم بهداشت به

خصوص در مناطق محروم و روستایی، یکی از مهم ترین

فعالیت ها و دستاوردهای کشور در حوزه بهداشت و

درمان بوده است.

تغییر نیازهای سلامت با توجه به تغییر رویکرد بیماریها و

نیز افزایش آگاهی و تقاضای گیرندگان خدمت موجب شد تا در راستای تحقق عدالت اجتماعی که از اهداف نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران تحولی اساسی در نظام سلامت کشور رخ دهد.

در سال ۱۳۶۳ وزارت بهداشت در کشاکش دشواریهای عظیم جنگ تحمیلی و به هنگامی که فوریت های هر روزه و غیر قابل پیش بینی، راه برتر برنامه ریزی مدرن و گام به گام را می بست، با اتکا به نتایج تجربه های پیشین از اجرای طرح هایی مثل تربیت بهدار، سپاه بهداشت، بهدار روستا و... در استفاده از نیروهای غیرپزشک در ارائه خدمات بهداشتی درمانی از طریق یک نظام منسجم، و برای آگاهی یافتن از دشواری های پیش رو و ترسیم

خطوط اصلی راه آینده به تحقیقی گسترده روی ۱۰ درصد از جمعیت روستایی و شهری کشور دست زد.

تحقیق، حکایت از آن داشت که بیش از چهل درصد از مرگ های کشور در پنج سال اول حیات کودکان اتفاق می افتد. از کل مرگ هایی که در پنج سال اول زندگی کودکان پیش می آید حدود هشتاد درصد آن مربوط به دوازده ماه اول حیات آنان است. چنین تراکمی از بیماری و مرگ در سال های آغازین زندگی کودکان امروز، که سرمایه های فردا هستند می توانست رقت انگیز و تکان دهنده باشد، اما فاجعه بارتر از آن، این بود که تحقیق نشان می داد حدود یک ششم از این مرگ ها، از شش بیماری عفونی دیفتری، کزاز، سیاه سرفه، سل، فلج اطفال و سرخک که واکسن های مؤثر و معتبر دارند

پدید می آید، یک ششم دیگر کودکان با بیماری های
عفونی دیگری که واکسن نداشته اما در موارد بسیاری
قابل پیشگیری یا مهار شدن می باشند از دست می روند،
و سرانجام نیز بیش از یک پنجم دیگر، قربانی بیماریهای
اسهالی می شوند. به بیان دیگر، تحقیق گسترده در
سال ۱۳۶۳ به روشنی نشان داد که در واقع هر سال
به بیش از نیمی از کودکان ایرانی قربانی حوادث و
بیماری های ساده ای هستند که مبارزه با آن ها ساده و
عمدتا محتاج شناخت راه اصولی، آموزش خانواده ها و
تربیت نیروهای ساده ای است که قادر به ارتباط نزدیک
با اکثر مردم و آموزش آنان باشند و این سر آغاز تلاش
در مسیر راه اندازی شبکه های بهداشتی درمانی و در
نخستین گام گسترش واحدهایی به نام خانه بهداشت در

**پهنه روستاهای کشور و تربیت نیروهای اصیل و برجسته
روستایی به نام بهورز شد.**

بهورز کیست و به چه کسی می گویند؟

**بهورز ارایه دهنده خدمات مراقبتی اولیه بهداشتی،
درمانی در محیط روستاها است که در خانه بهداشت
فعالیت می کند و حوزه فعالیت وی فقط در خانه بهداشت
تعریف نشده بلکه « ده گردشی » برای سرکشی و
اطمینان از سلامت روستاییان و رفتن به روستاهای
اقماری از حوزه های فعالیت این پیام آور سلامت است.
تعریف خانه بهداشت:**

**محیطی ترین واحد ارائه خدمات در نظام شبکه های
بهداشتی و درمانی کشور و مستقر در روستا است**

**که تحت نظارت مرکز بهداشتی درمانی روستایی
فعالیت می کند. هر خانه بهداشت بسته به شرایط
جغرافیایی - به ویژه امکانات ارتباطی و
جمعیت - یک یا چند روستا را تحت پوشش خود دارد.
نیروی انسانی در خانه های بهداشت بهورزان (زن و مرد)
بومی هستند که بر اساس ضوابط و مقررات خاص (یک
بهورز زن و یک بهورز مرد برای هزار و پونصد نفر
جمعیت)، انتخاب و پذیرش شده و آموزشهای لازم را
در مرکز آموزش بهورزی فرا می گیرند.**

نحوه پذیرش بهورز و شرایط ورود به این شغل:

**اصل بومی گزینی، داشتن تحصیلات دیپلم یا پیش
دانشگاهی در کلیه رشته های تحصیلی، داشتن مدرک
فوق دیپلم و لیسانس در رشته های:**

بهداشت خانواده/بهداشت محیط

/بهداشت حرفه ای/مامایی/پرستاری

داشتن کارت پایان خدمت برای مردان ، گواهی عدم سوء پیشینه، موفقیت در آزمون کتبی و مصاحبه استخدامی، و..

بعد از انجام مراحل فوق و موفقیت فرد به آموزشگاه

بهورزی محل زندگی خود معرفی شده و با گذراندن

شش ماه دوره آموزش زیر نظر اساتید آموزشگاه برای

مدارک دانشگاهی فوق دیپلم و لیسانس و مدت دو سال

برای مدارک دیپلم به خانه بهداشت های روستایی

مربوطه جهت ارائه خدمت فرستاده می شوند.

لازم به ذکر است که بهورز دارای مدرک دیپلم بعد از

فراغت از دوره های آموزشی با اطلاع و کسب اجازه

از مراجع ذیربط می تواند در رشته های مرتبط حوزه

**کاری که از قبل معین شده ادامه تحصیل داده و ارتقا
رتبه شغلی پیدا نماید.**

وظایف بهورزان:

**بهورز بنیادی ترین رکن نظام سلامت است که رسالت
ایشان ارتقاء سطح سلامت جامعه روستایی است.
وظایف عمده بهورزان شناسایی جمعیت روستا
مراقبت از مادران باردار، کودکان ، سالمندان ،
میانسالان ، مبارزه با بیماریهای واگیر و غیر واگیر ،
تغذیه ، ارائه خدمات واکسیناسیون به جمعیت هدف ،
بهداشت محیط و حرفه ای ، همکاری با برنامه های
پزشک خانواده ، کمکهای اولیه ، درمانهای ساده
علامتی ، بهداشت مدارس و دهان و دندان و**

می باشد.

معرفی آموزشگاه های بهورزی

در نظام خدمات بهداشت و درمان، مرکز آموزش بهورزی جایگاهی پر اهمیت و حساس دارد. اهمیت مرکز آموزش بهورزی در این است که جمعی از فرزندان محروم ترین نقاط کشور، برای خدمت به مردم همان نواحی توسط مربیان تربیت می شوند. هر مرکز آموزش بهورزی علاوه بر مدیر مرکز، چندین مربی دارد. مدیر و مربیان هر مرکز آموزش بهورزی شورای مربیان آن مرکز را تشکیل می دهند. مرکز آموزش بهورزی وظیفه تربیت بهورزان و نیز بازآموزی بهورزان شاغل در خانه های

بهداشت را بر عهده دارد . این مرکز تحت پوشش مرکز بهداشت شهرستان فعالیت می نماید.

شرح وظایف آموزشگاه های بهورزی

پذیرش بهورز، تامین امکانات رفاهی مهارت آموزان، اجرای برنامه های آموزش نظری – علمی و کارآموزی و تربیت حضور فعال و مستمر مربیان در کلیه مراحل آموزشی، برگزاری آزمونهای پایان هر پایه و مشارکت در آزمون نهایی، تدوین طرح درس روزانه کلی و چک لیست های آموزشی، تامین محیط سالم اجتماعی برای مهارت آموزان در حال تحصیل و نظارت بر رفتار و انضباط آن، شرکت در جلسات ادغام برنامه های جدید و همکاری و مشارکت در اجرای برنامه ها و انتقال آموزش به سایر رده ها، برنامه

ریزی جهت ارتقا مستمر آموزش بهورزان با
استفاده از نظرات اصلاحی، حضور فعال در جلسات
آموزشی و باز آموزی مرکز بهداشت
شهرستان، نظارت مستمر بر فعالیت کارکنان خانه
های بهداشت آموزشی و مهارت آموزی و
بازخورد به مدیر مرکز مربوطه، ارسال نتایج نظارت ها
...

دستاوردهای چندین ساله اخیر بهورزان کشور

نود و هشت درصد پوشش واکسیناسیونی
کاهش میزان بیماریهای زنان و کودکان روستائی ، یعنی
دو قشر آسیب پذیر جامعه
کاهش میزان مرگ و میر کودکان زیر یکسال

کاهش میزان مرگ و میر کودکان زیر پنج سال

کاهش میزان مرگ و میر مادران در دوران

بارداری و زایمان

افزایش درصد پوشش تنظیم خانواده

تنظیم میزان افزایش و کاهش جمعیت

بالا بردن سطح آگاهی و دانش بهداشتی جوامع

روستائی .

بهورزان در بهداشت ایران و جهان در چه جایگاهی

قرار دارد؟

در زمان حاضر کارشناسان متعدد جهانی از این الگوی

ایرانی بارها و بارها بازدید کرده اند و در تلاش

الگو برداری از آن هستند.

براساس گزارش سال (۲۰۰۸) سازمان بهداشت جهانی

**بهورزان در خانه های بهداشت عامل اصلی کاهش مرگ
و میر و افزایش امید به زندگی در روستاها هستند.
در زمان حاضر کمتر کشوری است که موفق شده یک
نظام مراقبت های اولیه بهداشتی و سلامتی ایجاد کند که
نود و پنج درصد جمعیت روستایی حدود**

**(شصت هزار روستا) را توسط بهورزان بومی پوشش دهد.
هرچند کشورهای دیگر تا حدی شبیه سیستم بهورزی و
خانه ای بهداشت عمل کرده اند اما هنوز نتوانسته اند به
گسترده گی فعالیت جمهوری اسلامی ایران برسند.
دوازدهمین روز از شهریور ماه بنام روز بهورز در تقویم
شمسی بنام این پیام آوران سلامت نام گذاری شده است.
حال که با تمامی زحمات و سخت کوشی این قشر**

سفید پوش نظام بهداشت و سلامت آشنایی پیدا کردید
جا دارد که به مقام ارجمندشان خدای قوتی عرض نمایم
و از خداوند منان برای آنان موفقیت روز افزون را
خواستار باشیم.

در پایان این دفتر شعری از خانم لیلا تقوی بهورز
موفق و زحمت کش فیروزکنده ساری را تقدیم نگاه
پر مهرتان می کنیم.

بنام خالق عشق و محبت
که بر ما عشق میبارد ز رحمت

کنم آغاز این چند جمله حرفم
که بهورزم، بگارم عشق ورزم

بگویم از خودم، از کار سختم
که دائم در محل کار هستم

بگویم از دل پر درد و رنجم
که در افکار بیماران برنجم

ندارم غصه ای جز درد بیمار
که دائم می شوم غمخوار بیمار

منم بهورز، منم آن کوه محکم
که هستم استوار و سخت و محکم

دلم دریا و چشمانم پراز ابر
به وقت سختی و مشکل، کنم صبر

خدا را شاکرم از بهر کارم
که بهورزم نمود و استوارم

تمام هم و غمهایم همیشه
که بی منت کنم خدمت همیشه

هنوزم حرفها دارم بگویم
ولیکن خواهم از دردم بگویم

همان دردی که سخت و جانگداز است
تمام جسم من با آن به تاز است

همان دردی که خوابم را ربوده
همانندش در این دنیا نبوده

تحمل میکنم این دردها را
به وقت درد میگویم خدایا

نظر کن بر من و بر دردهایم
شفا خواهم من از تنها خدایم

ولی از جان و دل شکرش بگویم
که بهورزم نمود و علم جویم

در آخر یک سخن گویم به یاران
منم قطره، شما دریا و باران

اگر پرسند که بهورزی چه شغلیست؟
نگویم شغل، گویم عشق و رزیت

منابع:

فصلنامه بهورزی، دانشگاه های علوم پزشکی کشور،

گوگل، کانال خبری بهورزان ایران اطلاعات شخصی

09165676883

09356626282

@miladmsi10

Instagram

@milad_msi10

ارادمند شما : میلاد مقدسی

دی ماه ۱۳۹۸

هر سایه حق تعالی پیروز و سربانند باشید

